

Opava 21.6.2011
čj. SRS 041637/2011

Oblastní odbor SRS
Jaselská 552/16
746 82, Opava

Zpráva č. 12 oblastního odboru OPAVA o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 13.–19.6.2011

1. Počasí

Zpočátku sledovaného období panovalo teplé letní počasí s ranními teplotami kolem 15 °C a odpoledními jen slabě pod tropickými 30 °C. Většinou bylo slunečno, místy i oblačno, od čtvrtka se objevovaly lokální přeháňky velmi rozdílné intenzity. V sobotu a v neděli bylo velmi větrno. Po přechodu studené fronty došlo v neděli k dosti citelnému ochlazení, na většině území přibližně o 10 °C.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Porosty polních plodin jsou v dobrém zdravotním stavu, výskyty chorob a škůdců jsou většinou slabé. Rovněž zaplevelení obilnin je většinou slabé, naopak lokálně středně až silně jsou zapleveleny některé porosty kukuřice, máku nebo slunečnice. Z polních prací v současné době probíhá zejména intenzivní fungicidní ochrana, a to včetně preventivní ochrany proti plísni bramboru.

OBILNINY

Porosty jsou většinou vyrovnané, rovnoměrně vzešlé, se slabým zaplevelením, výskyty škodlivých organismů jsou spíše slabé, pouze lokálně střední nebo silné. Po příválových srážkách je řada porostů ozimého ječmene značně polehlá, poněkud méně polehlé jsou pšenice a lokálně i některé jarní ječmeny.

PŠENICE OZIMÁ (RF 65–83 BBCH)

V důsledku sucha dochází ojediněle k zasychání listů F2-F4 v okrese Jeseník (Javorník – Ves).

Střední výskyt světle hnědé skvrnitosti pšenice (*Pyrenophora tritici-repentis*) přetrvává v okrese Přerov (Penčice, Osek nad Bečvou). Střední výskyty tečkované listové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*) zjistili v okrese Olomouc (Blatec) a na několika lokalitách v okrese Prostějov (Němčice nad Hanou, Smržice a Vrchoslavice), rovněž střední výskyt tečkované plevové a listové skvrnitosti pšenice (*Phaeosphaeria nodorum*) v okrese Šumperk (Lesnice). Lokálně jsou zjišťovány první výskyty růžovění klasů pšenice (*Fusarium sl. spp.*), v okrese Jeseník (Javorník – Ves) ojediněle i střední. *Ošetření proti houbovým chorobám má zpravidla postihnout celý komplex listových chorob s cílem ochránit zejména praporcový list a klas. Provádí se většinou v období od tvorby posledního listu (fáze 37 BBCH) do začátku metání (fáze 51 BBCH), v každém případě je nutné dodržet pokyny na etiketě použitého přípravku.*

Střední výskyt **kyjaty osenní (*Sitobion avenae*)** byl zjištěn v okrese Přerov (Rokytnice).

Pozorování se provádí na začátku metání (49 BBCH), na začátku kvetení (61 BBCH) a začátku zrání (71 BBCH). Kontroluje se 50 odnoží – vždy všechny listy a klas (5 míst krát 10 odnoží = 50 odnoží). Pozorování se provádí více než 20 m od okraje porostu. Vypočte se průměrný počet každého druhu na jednu odnož.

Ošetří se porosty, kde je v průměru 3 a více mšic na jednu odnož.

JEČMEN OZIMÝ (RF 71–83 BBCH)

Také výskyty chorob na ječmeni ozimém jsou všeobecně slabé, další lokální střední výskyt **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** byl zjištěn v okrese Olomouc (Štěpánov), střední výskyt **prašné snětivosti ječmene (*Ustilago tritici* f. *sp. hordei*)** zaznamenali v okrese Jeseník (Horní Heřmanice).

Vzhledem k pokročilé vývojové fázi porostů ječmene se chemická ochrana již nepředpokládá.

JEČMEN JARNÍ (RF 51–83 BBCH)

Porosty jsou většinou vývojově i vzrůstově vyrovnané. Z chorob je zaznamenán střední výskyt **síťovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)** v okrese Jeseník (Javorník - Ves), silné výskyty v okresech Karviná (Věřnovice) a Opava (Opava předměstí).

Pozorování síťovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene se provádí na konci odnožování (29 BBCH), při objevení se posledního listu (37 BBCH) a začátkem metání (51 BBCH). Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 29 BBCH se hodnotí celá rostlina. Ve fázi 29 a 37 BBCH se určí % napadených rostlin (odnoží).

Ošetří se porosty, u nichž je napadeno 5 a více % rostlin (odnoží).

Lokálně jsou zjišťovány střední (Lazníky v okrese Přerov) až silné (Opava předměstí v okrese Opava) výskyty larev **kohoutků (*Oulema* spp.)**

Pozorování imag se provádí po uplynutí 4 dnů (nemusí být za sebou) s maximální teplotou vyšší než 17 °C, které následují po splnění sumy efektivních teplot $SET_{6,0} = 110,0$ °C denních stupňů DS (orientačně to bývá v období od konce dubna do poloviny května). Kontroluje se 100 smyků v porostech pšenice a ječmene na deseti různých místech rozložených na ploše pozemků (10 míst krát 10 smyků). Pozorování vajíček a larev se provádí po dosažení $SET_{6,0} = 400,0$ °C DS (orientačně u ozimé pšenice ve fázi 32-37 BBCH). Pokud je vylíhlých larev méně než 50 %, pozorování se opakuje po týdnu do doby, než se zjistí 50 % vylíhlých larev. Kontroluje se 10 odnoží za sebou v řádku na 10 různých místech porostu (celkem 100 odnoží) ve vzdálenosti více než 20 m od okraje porostu.

Předpoklad škodlivého výskytu larev je při zjištění více než 70 brouků na 100 smyků. Ošetřuje se v době, kdy poměr vajíček a vylíhlých larev je 1 : 2 nebo vyšší.

Střední výskyt **mšice střemchové (*Rhopalosiphum padi*)** byl zjištěn v okrese Přerov (Rokytnice).

Pozorování a indikace ochrany viz kyjatyka osenní na pšenici ozimé.

LUSKOVINY

HRÁCH (RF 65–77 BBCH)

Všeobecně jsou zjišťovány slabé výskyty **kyjaty hrachové (*Acyrtosiphon pisum*)**, pouze v okrese Jeseník (Bílý Potok) je výskyt hodnocen jako střední.

Pozorování kyjatek na rostlinách se provádí 1 krát týdně od fáze druhého jednoduchého pravého listu (fáze 12 BBCH) do nalezení prvních kyjatek. Množství kyjatek se sleduje 1krát za 14 dnů do žluté zralosti (fáze 83-85 BBCH). Při úhlopříčném průchodu porostem se na 10 místech prohlédne vždy 5 za sebou rostoucích rostlin. Mšice je potřebné na místě z rostlin oklepat na světlou podložku a spočítat.

Ošetří se porosty, kde je zjištěno v průměru 3 a více kyjatek na jednu rostlinu.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 75–81 BBCH)

Střední výskyt **fomového černání stonku řepky (*Leptosphaeria maculans*)** byl zaznamenán v okrese Jeseník (Javorník).

Výskyty larev bejlomorky kapustové (*Dasyneura brassicae*) a krytonosce šešulového (*Ceutorhynchus obstrictus*) v šešulích jsou hodnoceny jako slabé, pouze lokálně střední (Bohuňovice, Dolany v okrese Olomouc) a jsou výrazně soustředěny na okraje pozemků.

Ošetření insekticidy v době, kdy jsou již vylíhlé larvy šešulových škůdců, je neúčinné!

MÁK (RF 47–56 BBCH)

Až střední výskyt helmintosporiové nekrózy máku (*Pleospora clavescens*) je hlášený z okresu Karviná (Petrovice u Karviné).

Střední výskyt imag krytonosce makovicového (*Neoglocianus maculaalba*) zjistili v okrese Olomouc (Velká Bystřice).

Imaga se pozorují v období kvetení, kdy je asi 10 % květů odkvetlých (fáze 52-54 BBCH). Na 5 náhodných místech se kontroluje vždy 10 květů v řádku.

Ošetří se porosty, kde je v průměru 5 a více imag na 1 květ.

OKOPANINY

BRAMBOR (RF 35–75 BBCH)

Až střední laboratorně ověřené výskyty viróz (*Potato S carlavirus*, *Potato Y potyvirus*, *Potato mop-top pomovirus*) zjistili v okrese Jeseník (Javorník – Ves).

První mikroskopicky ověřený výskyt plísňě bramboru (*Phytophthora infestans*) u drobných pěstitelů v okrese Frýdek-Místek (Ropice) 12.6. je zatím jediný na severní Moravě.

Podmínky pro 1. ošetření citlivých a méně citlivých odrůd byly splněny pro lokality v okolí meteorologické stanice Mošnov. Pro citlivé odrůdy v disponovaných polohách v okolí meteorologických stanic Javorník, Lučina, Mošnov, Opava–Otice a Šumperk–Temenice se doporučuje ošetření v prodlouženém intervalu nebo až v době, kdy lze očekávat příchod vydatnějších srážek.

Výskyty larev mandelinky bramborové (*Leptinotarsa decemlineata*) jsou lokálně střední (Vojnice v okrese Olomouc, Penčice v okrese Přerov) až silné (Ropice v okrese Frýdek - Místek, Zlatníky v okrese Opava).

V období hromadného kladení vajíček se sleduje množství brouků v porostu a za 2-4 týdny (tedy celkem 3krát) množství ohnisek larev. Porost je nutno projít nejméně 4krát na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

Ošetření se provede v době maxima líhnutí larev. Při normálním průběhu počasí to bývá obvykle v době, kdy první vylíhlé larvy dosáhnou 3. instaru. Ošetří se porosty, kde bylo zjištěno 100 a více brouků na 1 ha nebo 140 a více ohnisek larev, přičemž za jedno ohnisko se považuje skupina 35 a více larev.

Lokálně silné zaplevelení zemědýmem lékařským (*Fumaria officinalis*) bylo zaznamenáno v okrese Opava (Zlatníky).

CHMEL (RF 49–55 BBA)

Střední výskyty plísňě chmele (*Pseudoperonospora humuli*) byly zjištěny v okresech Olomouc (Velká Bystřice) a Přerov (Nelešovice). V současné době probíhá fungicidní chemická ochrana.

Lokálně střední výskyty larev mšice chmelové (*Phorodon humuli*) byly zaznamenány v okrese Olomouc (Velký Týnec) i Přerov (Lipník nad Bečvou).

OVOCNÉ DŘEVINY

Převládají slabé výskyty škodlivých organismů, silnější výskyty jsou zjišťovány hlavně na neošetřovaných stromech v silničních stromořadích, extenzivních sadech a na rozptýlené zeleni.

Jádroviny

JABLOŇ (RF 73–76 BBCH)

Střední výskyty padlí jabloně (*Podosphaera leucotricha*) na náchylných odrůdách (zejména Idaret) trvají v okresech Jeseník (Javorník – Město) a Prostějov (Dětkovice).

Ošetření se signalizuje v období sekundárního šíření choroby ve fázi 55 BBCH (zelené poupě) a opakuje se podle potřeby (infekční tlak, intenzita růstu, použitý přípravek) přibližně do fáze 76 BBCH (plody velikosti vlašského ořechu).

Silný výskyt **svilušek (*Panonychus ulmi*, *Tetranychus telarius*, *Bryobia rubrioculus*)** na stromoadách byl zjištěn v okrese Jeseník (Vlčice).

Až střední výskyty **vlnatky krvavé (*Eriosoma lanigerum*)** jsou zaznamenány z okresů Jeseník (Javorník – Město) a Prostějov (Dětkovice).

Střední výskyty **mšic (*Aphididae*)** jsou nacházeny na dalších lokalitách v okresech Olomouc (Vilémov), Prostějov (Dětkovice) a Šumperk (Mohelnice).

Kontroluje se 100 letorostů (na 5 místech 20 letorostů z 1 stromu) na konci kvetení, fáze 67 BBCH.

Ošetření se provede při napadení 2 a více % letorostů koloniemi mšic, u mšice jabloňové (*Aphis pomi*) 10 a více %.

Střední výskyty samců **obaleče zimolezového (*Adoxophyes orana*)** byly zjištěny odchycem do feromonových lapáků v okrese Jeseník (Javorník - Město) a Karviná (Nový Bohumín).

Přílet samců se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ošetření se signalizuje po zjištění maxima náletu.

Peckoviny

SLIVŮŇ (RF 73–76 BBCH)

Přílety samců 1. generace **obaleče švestkového (*Cydia funebrana*)** do feromonových lapáků jsou všeobecně v útlumu, pouze v okrese Karviná (Nový Bohumín) ještě přetrvává střední výskyt.

Přílet samců se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ochrana proti současné, tj. první generaci, která působí propad plodů, není obvykle účelná. Pouze v letech s nízkou násadou plodů a velmi vysokou populační hustotou obaleče švestkového je vhodné ji provést, a to po zjištění první výrazné letové vlny. Ošetření se signalizuje v období letu imag letní generace, a to v první třetině letové křivky této generace. Ochranný zásah je vhodné směřovat proti právě se líhnoucím housenkám, tj. asi týden po vrcholu letové vlny. U raných a poloraných odrůd většinou stačí jedno ošetření. U pozdních odrůd, pokud nadále trvají vysoké přílety samců do feromonových lapáků, se provede druhé ošetření, a to přibližně 10 dnů po prvním.

Za oblastní odbor Opava zpracoval: Ing. Jan Sitek